

Croeso i Warchodfa Natur Genedlaethol Cors Erddreiniog

Un o gorsydd llawn bywyd gwyllt Môn

Tu allan i East Anglia mae mwy o gorsydd calchog yng Nghymru nag unman arall yn y DG. Gall Ynys Môn frolio tair cors sy'n Warchodfeydd Natur Cenedlaethol: Cors Erddreiniog (yr un fwyaf), Cors Bodeilio a Chors Goch (a reolir gan Ymddiriedolaeth Natur Gogledd Cymru).

Beth yw cors?

Glau yw'r unig ddŵr a gaiff corsydd mawnog, tra bod corsydd calchog (a elwir weithiau'n ffen) yn cael eu bwydo gan nentydd a dŵr daear hefyd. Mae dŵr o'r creigiau calchfaen sy'n amgylchynu Corsydd Ynys Môn yn llawn mwynau, ac yn creu amodau perffaith ar gyfer amrywiaeth o blanhigion ac anifeiliaid prin.

Gwlypdiroedd o bwysigrwydd rhyngwladol

Mae'r math hwn o wlypdir dan gyfythiad ac yn brin iawn. Oherwydd yr amrywiaeth anhygoel o fywyd gwyllt mae'n cynnal, diogelir y warchodfeydd hyn gan ystod o ddynodiadau.

Welcome to Cors Erddreiniog National Nature Reserve

One of Anglesey's wildlife-rich fens

Did you know that after East Anglia, Wales has the UK's second largest expanse of fens? Anglesey can boast three fen National Nature Reserves (NNRs): Cors Erddreiniog (the largest), Cors Bodeilio and Cors Goch (managed by the North Wales Wildlife Trust).

What is a fen?

Bogs are fed solely from rainwater, while fens are also fed by streams and groundwater. Mineral-rich water from the porous limestone rocks that surround the Anglesey Fens drains into them creating the perfect conditions for a whole host of rare plants and animals.

Internationally important wetlands

This type of threatened wetland is very rare - in fact, because of the incredible range of wildlife it plays host to, these reserves are protected by a range of designations.

© Airbus Defence & Space a Getmapping. Atgynhychwyd drwy ganiatâd Llywodraeth Cymru (Taliadau Gwledig Cymru) - Chwefror 2017
© Airbus Defence & Space a Getmapping. Reproduced by permission of Welsh Government (Rural Payments Wales) - February 2017

Teithiau Cerdded

Mae'r llwybrau'n gyffredinol heb arwyneb a gallant fynd yn fwdlyd ar ôl tywydd gwylyb. Er bod y llwybrau ar hyd y warchodfa'n wastad ar y cyfan, gall rhan y coetir fynd yn eithaf serth.

Walks

The paths are generally unsurfaced and can be muddy after wet weather. Although the paths throughout the reserve are largely level, the woodland section can get quite steep.

Llwybr Cors a Llyn

Fen and Pond Walk

●●●●●

Hawdd | Easy

Pellter | Distance
o'r ffordd | from road: 3¼m 5.2km
Amser | Time: 1½ awr | hours

Pellter | Distance
oddi yma | from here: 2¼m 3.6km
Amser | Time: 1 awr | hour

UCHAFBWYNTIAU:

- golygfeydd y corstir a bywyd gwyllt gwych
- galwadau adar y corsie ar ddechrau'r haf
- yr arddangosfa bywyd gwyllt yn y gwanwyn a'r haf.

HIGHLIGHTS:

- fenland views and fantastic wildlife
- the calls of reedbed birds in early summer
- the wildflower display in spring and summer.

tegeirian llydanwyrdd bach
Ni fydddech yn disgwyl gweld y tegeirianau hyn yng nghornol mawrnod - ond mae'r dŵr llawn mwynau sy'n rheiddeg oddi ar y calchfaen o amgylch yn eu galluogi i ddyfu.
lesser butterfly orchid
You wouldn't expect to see these orchids in the middle of a peat bog - but the nutrient rich water running off the surrounding limestone allows them to grow.

Cors Erddreiniog - cyfoeth o gynefinoedd

Cors Erddreiniog yw'r fwyaf o wlypdiroedd enwog Ynys Môn. Crwydrwch y corsydd a'r rhosydd ac fe ddarganfyddwch amrywiaeth o fywyd gwyllt sy'n anodd ei ganfod unrhyw le arall ym Mhrydain.

Llyn oedd gwaelod y dyffryn ar un adeg, a gallwch weld ei weddillion o hyd yn Llyn yr Wyth Eidion. Mawnog ddofn yw'r rhan fwyaf o'r ardal hon erbyn hyn, sy'n cael ei bwydo gan ffrydiau o ddŵr calchog.

Creuwyd ffosydd helaeth â llaw dros 100mlnedd yn ôl er mwyn sychu'r tir ar gyfer pori. Datblygodd amrywiaeth gyfoethog o blanhigion yma hefyd.

Beth i chwilio amdano

Yn ogystal â chors galchog, fe sylwch hefyd ar gynefinoedd amlwg fel rhosydd gwylyb, sy'n ferw o liwiau pan fydd y grug a'r eithin yn eu blodau. Yn y gwanwyn, fe welwch garped o friallu, blodau'r gwynt, fioledau a thegeirian coch y gwanwyn ar hyd y coetir cyll.

Corsleoedd sy'n wych i adar

Mae'r warchodfa yn llawn bwrlwm yn y gwanwyn a'r haf gyda chân adar fel telor y cyrs a thelor yr hesg, bras y cyrs, y troellwr bach a chlochdar y cerrig - gallwch weld hyd at 150 o rywogaethau adar yma! Hwyrach y gwelwch hefyd y gornchwigen a'r gylfinir, neu hyd yn oed y giach cyffredin.

Rhagorol ar gyfer tegeirianau a blodau prin eraill

Tegeirianau yw sêr y gors galchog. Ac eithrio llond llaw o safleoedd eraill yng ngogledd Cymru, mae Cors Erddreiniog yn unigryw ym Mhrydain am yr amrywiaeth o rywogaethau a gafr yma. Cadwch lygod allan yn arbennig am degeirian y gors culddail, tegeirian pêr, tegeirian llydanwyrdd bach a thegeirian y clêr.

Cors wych ar gyfer bwystfilod bach

Mae yna falwen droellog fechan fan hyn y gellir ond dod o hyd iddi mewn tri safle ym Mhrydain. Ceir digonedd o loynnod byw, fel y fritheg berlog bach, britheg y gors a'r copor bach. Y rhai hawsaf i'w gweld yw'r gwleision neidr a'r mursenedd niferus (20 rhywogaeth) sy'n hofran ac yn gwibio ar draws y warchodfa.

Cors Erddreiniog - a rich mix of habitats

Cors Erddreiniog is the largest of Anglesey's internationally renowned rare wetlands. Roam its fens and heaths and you will discover a diversity of wildlife difficult to find anywhere else in Britain.

The valley bottom was once a lake, the remains of which you can still see at Llyn yr Wyth Eidion (Lake of the Eight Oxen). Most of this area is now deep peat bog, fed by lime-rich springs.

Extensive ditches criss-cross the reserve, dug by hand over 100 years ago. These attempts at land improvement lowered the water table for grazing livestock, but also encouraged a rich range of plants.

What to look out for

As well as fen, you will also notice other distinctive habitats like wet heath - a riot of colour when the heather and gorse are in bloom. In spring the hazel woodland is carpeted with primrose, wood anemone, violet and early purple orchid.

Reedbeds great for birds

The reserve hums and rattles in spring and summer with the calls of breeding birds like reed and sedge warblers, reed buntings, grasshopper warblers, and stonechats - you can find 150 bird species here! You may also see breeding lapwings and curlew flying over the reserve, or even flush out a snipe.

Outstanding for orchids and other rarities

Orchids are the fen's speciality. With the exception of a handful of other sites in north Wales, Cors Erddreiniog is unique in Britain for the variety of species you will find here. Keep an eye open especially for the rare narrow-leaved marsh orchid, marsh fragrant orchid, lesser butterfly orchid and fly orchid.

Fantastic fen for minibeasts

There is a tiny, lapwired snail here found at only three sites in Britain. Butterflies are plentiful, such as the small pearl-bordered fritillary, marsh fritillary and the small copper. Easiest of all to spot are the numerous dragonflies and damselflies (20 species!) that hover and dart across the reserve.

crwynllys y gors
Blocyn hardd sy'n prnhau yn ei gynefinoedd gwylyb, ac un a ddefnyddiwyd am ganrifoedd mewn meddygiaeth.
marsh gentian
This rare and beautiful wildflower of wet heaths and peat bogs has been used by herbalists for centuries, but is declining in number.

mursen las penfro Mae'r fursen yma wedi prnhau, ond yn cael ei gwarchod ac yn destun cynllun gwethredu er mwyn adfer ei niferoedd. Dyma ei safle mwyaf gogleddol.
southern damselfly This protected rare and declining damselfly is at its northwestern limit here and has its own 'Species Action Plan' to help it try to survive.

ER EICH DIOGELWCH:

- **Dŵr dwfn** - cadwch i ffwrdd o ymyl y dŵr a pheidiwch â noffio.
- **Llwybrau mwydlyd** mewn tywydd gwylyb - **gwsgwch esgidiau gyda gafael da**.
- **Mae da byw** yn pori rhannau o'r teithiau cerdded - **peidiwch â mynd atynt na cheisio'u bwydo; cadwch reolaeth ar gwŷn, symudwch o gumpas y gyrr a chawech y gaffau ar eich ôl**.
- Os gwelwch **wiber**, peidiwch â mynd ati.
- **Rhybudd** - bydd adar gwyllt yn cael eu saethu rhwng mis Hydref a mis Chwefror: ufuddhewch i bob arwydd.

Dilynwch y **Côd Cefn Gwlad**: Parhewch, Diogelwch a Mwynhewch gefn gwlad.

Gobeithio y mwynhewch eich ymweliad.

FOR YOUR SAFETY:

- **Deep water** - keep away from the water's edge and do not swim.
- **Muddy paths** in wet weather - **wear footwear with a good grip**.
- **Livestock** graze parts of the walks - **do not approach or try to feed; keep dogs under close control, move round the herd and shut gates behind you**.
- If you see an **adder** do not approach it.
- **Warning** - wildfowl shooting takes place from October - February: please obey all signs.

Follow the **Countryside Code**: Respect, Protect and Enjoy the countryside.

We hope you enjoy your visit.